

BISERICA și ȘCOLA.

Revista bisericească, școlastică, literară și economică.

Este odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

În Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
 jum. an . . . 3 „ 50 „
 în România și străinătate pe an . . . 7 „ — „
 jum. an . . . 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
 țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

„Tipografia diecesană în Arad.“

Școla ca regeneratorul moral și național.

„Tote le predați, cu plan, iubiti frați în-
 cătători!“ Acesta este devisa fie-cărui pedagog
 modern. Acesta vi-o dice prin ordurile aceste și
 un frate al vosteru, carele n'are în această lume
 alta dorință, de cât se vada înrădăcinându-se și
 în noi progresu adevăratu în învățământu. Și
 când că voi înțelegeți maxima de susu, veți avea
 știință și spiritul înțelegătoriu pentru cele ce
 se voru desfășura aici cu referință la tema pro-
 puză.

Spiritul timpului a produsu în poporul nos-
 tră decădinta morală și națională. Și ore pentru
 că? Pentru-că poporul nostru nu a fostu pregă-
 tuit să se-lu înțelegă.

În fața acestei situațiuni avem numai două
 căi: sau să ne lasăm înghițiți de spiritul tim-
 pului, sau să lucrăm cu abnegațiune. Dar în
 viața firei este cu litere mari imprimată „lupta
 pentru esistență.“ Pără celu ce nu voescă se tră-
 căi! Se piară bătrânul, ce fruntea-și înclină!
 Se piară și sclavul, ce în lanțuri suspină; se pi-
 ară totu omul, cu sufletu zdrobitu! Dar poporul
 nostru nu voescă se trăască, pentru-că în germinele
 vieții sale este neatinșu! A noastră e chemarea,
 să învățăm, se-l întindem ajutoriu necesaru,
 și să se nu ne dămă plainici, că strălucitu va fi
 numul!

Se întrămă dară în luptă!
 Grecii ar fi perduți siguru la Marathon, de
 că ar fi avutu pre Miltiade. Asemenea Macedonenii
 mai multe locuri, de nu ar fi avutu pre Alec-
 andru, etc! Cine se ne conducă însă pre noi,
 și n'avemū nici Miltiadi, nici Alecsandriu etc.?!
 Astăzi lupta pentru esistență nu atărnă dela
 viața fizică, ci dela cea spirituală, și întră acesta
 se decide sabia minții adevăta prudenta. Se ne folo-
 răm și noi de densa, căci ușorū ni este a mân-
 ține 3 milioane de Români!

Proroci mincinoși au esistat de când lumea,
 dar pre mine nu mă veți putea numi de atare,
 căci, vă vorbesc din totă inima mea și din tot
 sufletul meu. Aflu salvarea neamul meu crești-
 nescu în regenerarea morală și națională și spre
 a pronuncia unu atare adevăru, nici nu se recere
 spiritul profeticu, ajunge mintea sănătosa!

Bătrânul Socrate a disu, că știința fără de
 moralitate și moralitatea fără știință nu ajungu
 la nimic! Dacă ar trăi astăzi tatăl filosofilor, ar
 dice: știința fără de moralitate și naționalitate
 nu e decât o morală fără știință și naționalitate,
 ori naționalitatea fără de știință și moralitate
 valorează cât o nulă. Dovești pentru acestu principiu
 se potu aduce câte și mai câte dar înguștimea
 spațiului me face se le consideru de unu lucru
 secundaru, pentru-că se pricepu de sineși. Vinu
 directe la temă și constatū înainte de tote, că
 astăzi numai prin știință se pōte sustine ori și
 ce popor. Dar știința trebe se fie morală, iar
 morală științifică și apoi amândouă învescute
 în caracteru naționalu.

Și cine este chematū se cultiveze acestu bu-
 chetū parfumatū și de viață dătorū? Nimene
 altul decât celū ce conține isvorū de viață,
 și acela este învățatoriu! Crează, prelucră și
 conservă învățatoriu! Acesta fii este misiunea
 pre pământū, și dacă veți deplini-o, atunci întră
 adevăru plata ta multă va fi la ceruri.

Ori ce școlă trebe se născă spre știință,
 dar cu dorere trebe se mărturisescū, că nu fie-
 care școlă promovă și moralitatea și cu atât
 mai puțin naționalitatea. Școlele nostre însă
 trebe să se avente la acelu nivel, ca dintrēsele
 se isvorască unu isvorū nesecaverū de moralitate
 creștină și a gemenei altul de naționalitate.

Când a aflatū Archimede adevăta valōre
 a cigelorū a esclamatū „da mihi ubi consistam,
 et terram dimovebo!“ Eu esclam: faceți din șco-
 lele nostre isvorū de moralitate creștină și de

naționalitate, sau *mai* *apropos* lasați-me să fac eu dintr-ensele așa ceva, și atunci creștinească națiune română va mișca lumea din temelii. Însă *magna petis Phaëton!* Mânile mele nu vor fi în stare se înfrâne pre toți demonii ce rodă ca niște vermi neadormiți la încă valorosul trunchi românesc! Ceea ce-mi este posibil e, se-mi îndrept glasul — dar se nu fie ca altă Casandrei — cătră voi cei încă nefiltrati de toate relele veacului și se vi-strigă în tonul desperat ca se fiți la pândă, adecă se lucrați în fragedele mlădițe din grădina virgină ca să se desvölte în totu atăta vlastari de moralitate și naționalitate. Ve stați la dispozițiune toți ramii de învățământ și din toți poteți aduna și imprăstia semănta moralității. Nu cercați la popor de altă neam; plină este viața poporului român de exemple morali; infătoșați-le acele, dar cu demnitate pedagogică și veți obține rezultatele, ce le doresc eu! Adevărat că naționalitatea este un concept al timpurilor mai nouă, dar își află continuitatea sa până în timpurile cele mai primitive. Poporul român își pöte deriva originea sa chiar dela Troia, și de atunci până aci aflăm o clăie de fapte förte acomodate pentru de a stérni — dar ce dicit stérni, că *acésta o face ori ce mamă românească* — adecă de a învărtoșa simțemintele naționali.

Trebue se ni-servescă de ună ce predilectă a semăna moralitate creștinească și naționalism în niște inimi fragede, pre care le-a dată se primescă atari învățături însăși mama românească.

Frați învățatori! Voi sunteți aceia, pre cari ceriul v'a destinat se veghiați moralitatea și naționalitatea poporului nostru, aceste două palădie, pre care n'a fostu în stare se ni-le răpescă nici Turculu nici Tatarul, nici Germanul etc. Fiți deci slugi bune și credinciose, că preste puțin sunteți puși, dar preste mai multe v'e va pune *poporul român* și vi va dice la vremea sa: *întrați întru bucuria domnului vostru!* „Et facere et pati fortia Romanorum est“!

Unu învățatoriu.

Cine a făcut scisiunea în biserică?

Acésta a fost și este cestiunea de controversă aprigă între teologii ortodoxi și între cei romani (catholici). Occidentaliți invinuesc pe orientaliți pentru schisma bisericeii, iar orientaliți nu fără temei impuță schisma acésta papalității.

Între teologii ortodoxi se distinge în acésta controversă doctrinară cu deosebire francesul *Wladimir Guettée*, Doctor în teologia alu bisericeii ortodoxe de Rusia. Acéstu erudită teologu, care se desținsese între teologii occidentali prin mai multe scrieri teologice de o valöre necontestabilă, trecând la ortodoxie urmă publicarea (în limba francesă) a două opere teologice, una după alta, de celu mai mare

prețu pentru biserică ortodoxă orientală precum: *La Papauté Schismatique ou Rome dans ses rapports avec l'église orientale* *) (Papalitatea schismatică sau Roma în raporturile sale cu biserică orientală) apărută întâiaoră la anul 1863, și în două edițiune în anul 1874. Totu în acéstu an publică elu la Paris, unde și locuesce, o altă operă sub titlul *„La Papauté hérétique.“* În cea d'ântăiu auctorul probéză în modu irecusabilu că biserică papală s'a desbinat dela biserică lui Christos, adecă cea ortodoxă și prin urmare ea a devenit schismatică. Iar în a doua operă, elu probéză că biserică papală în privința doctrine-lor sale s'a departat de doctrina lui Christos și a apostolilor, a introdus dogme nouă și prin acésta ea a devenit eretică. Noi aflăm unu interesu deosebitu pentru cetitorii nostri presentându-le ideile și punctele de mănecare a-le savantului teologu Dr. W. Guettée, în ceea ce atinge cestiunea privitoare la schisma bisericească, drept ce lăsăm ca să urmeze aci introducerea ce face auctorul opereii sale: *Papalitatea schismatică*, atât la cea d'ântăiu cât și la a doua edițiune.

Papa este rege și se pretinde suveranu pontific alu Bisericeii creștine.

Noi n'avemă a ne ocupa de regalitatea sa. Pentru ce se ne ocupăm de ea? Ea va cădea curind, Ruina sa este decretată de providență. Baionetele străine nu o vor salva mai multu decâtu sofismele apărătorilor săi. Dacă ea e necesarie susținerii pontificatului suveranu, după cum se afirmă, este unu cuvântu mai multu de a-i dori căderea, căci acéstu pontificatu este o *usurpațiune*.

O vomă demustra în acéstu uvragiu.

Pentru a ajunge la acéstu scopu noi n'am avutu recursu nici la sofisme, nici la argumente contestabile, nici la declamațiuni. Faptele, luate chiar din sorginți, suntu chemate spre mărturie. Noi luăm pe episcopatul romanu dela originea creștinismului, îl urmă prin secole și ajungemă astfel a constata: că, în timpul celor d'ântăiu optu secole, papalitatea spirituală, așa cum se înțelege astăzi, n'au esistat; că episcopul de Roma, în timpu de trei secole, n'au fostu decât unu *episcopu* cu același titlu ca și ceilalți; că în seculu alu patrulea, elu primi întâetatea de onöre, fără jurisdicțiune universală; că acésta onöre n'are altu fundamentu de cât decretale Bisericeii; că jurisdicțiunea sa *restrînsă* asupra ôre-cărör Bisericeii, vecine de a sa, nu e sprijinită decâtu pe unu obicei legalizat de cătră conciliu.

Cătu pentru suveranitatea universală, absolută, de dreptu divină, adecă papalitatea, faptele și mărturisirile catholice ale celor d'ântăiu optu secole o condamnă în locu de a o sprijini.

Istoria ne arată papalitatea, după ôre-care încercări zadarnice, născându din împrejurări și stabiliduse în seculu alu noulea, cu duplul seü caracteru politicu și eclesiasticu. Adevăratul seü fundatoriu este Adrian I-iu; Nicolae I-iu au contribuit mai cu semă la desvöltarea sa; Grigorie alu VII-lea au înălțat-o la rangul seü celu mai înaltu.

Adrian I-iu este în realitate întâiulu papă. Acei, ce ocupară înaintea lui catedra de Roma, nu sunt de cătu *episcopi*, succesori, nu a sântului Petru, după cum s'au dicit și repetat până la sașiul ei

*) Traducerea acéstei opere în limba românească s'a făcut de cătră P. S. S. Iosif Episcopul Dunărei de jos în an. 1881. pentru care clerulu român ortodoxu i detorește multă recunoștință.

a lui Linus, care era deja episcopul de Roma când sântul Petru veni în acestu orașu pentru a sigila cu martiriul său credința ce o predicase.

Apărătorii papalității comitū decī mai întâiu o erōre istoricā din cele mai grosiere, făcēndū a se arca papalitatea, adecā suveranitatea papală, la originea creștinismului. Acēstā erōre i-au condusū la o mie altele; căci ei au voitū a găsi în istoria Bisericeī și în scrierile vechilorū părinți probe în sprijinul falsei lorū teorii. Ei decī au torturatū faptele, au denaturatū mărturisirile. Ei au cutezatū a ataca chiar sânta Scriptură și prin interpretățiunī mincinoșe, anti-catholice, a o forța să dea o *falsa mărturisire* în favōrea sistemulū lorū.

Astfelū Biserica de Roma au datū, ea cea dintăiu esemplulū acestorū interpretățiunī individuale, pe care ea le impută cu atāta amărăciune protestantismului. Ea cea dintăiu a abondanatū *regula catholicā* a interpretățiunei cărților sacre; ea au lăsatū deoparte interpretățiunea *colectivā* a cării fideli ecouri au fostū Părinții Bisericeī, și din propria sa autoritate ea au voitū a vedea în Scriptură ceea ce Biserica n'au vedutū. Ea au ajunsū astfelū a atribui suveranității sale usurpatā o basă *divinā*. Ea au trasū din acestū principiu tōte consecuențele ce decurgū din elū; papa au devenitū vicariulū lui Isus Cristosū, centrulū necesarū alū Bisericeī, stēlpulū creștinismului, organulū infalibilū alū ceriului.

Acēste erori papale fură cu atāta dibăcie răspândite în regiunile occidentale, încātū ele fură acolo puținū căte puținū generalmente adoptate. Reclamațiunile ce ele sulevăzū fură permanente, este adăerată; însă cu tēmpulū, ele luară unū caracterū mai puținū accentuatū; aceia chiar, ce se ridicau contra abuzurilor papalității, admiteau ca necontestabilă basă divinā a acesteī institutiunī.

Astăzi, aceste erori n'au străbătutū numai în clerū și între omenīi religioși; raționalistii, anticreștinii ei înșii admitū acēsta idee: că papa este șefulū suveranū alū Bisericeī creștine; că drepturile sale spirituale vinū dela Isus Cristos. Protestanții ei înșii nu înțelegū Biserica *catholicā* fără papa, și nu voescū a vedea acēsta Biserică de cătū în Biserica romanā.

Noi înșine, amū fostū amăgiți de erōrea comunā, ce ni au fostū predată în învățământū ca o veritate revelată. Strebătândū în imensele cercetări ce amū fostū obligați de a face, pentru compunerea *Istoriei Bisericeī Franciei*,*) nici n'am fostū cugătat macar a esamina mai multe chestiuni ce nu intraū în sujetulū nostru, de cătū într'unū modū indirectū și asupra cărorā noi primiserāmū cu ochii luchiși orecari opiniuni.

De aici câteva pasage prea favorabile papalității și câteva erori de detalū în cartea noastră. Proștāmū, de ocașiunea ce ni se oferă, pentru a face cunoscutū despre acēsta, ca niștine să se ferescō de acele erori care însă vorū avea corectivulū lorū în uvrajul ce publicāmū astăzi.

Roma au censuratū *Istoria Bisericeī Franciei*, pentru că ea nu era destulă de favorabilă pretențiunilorū sale. Noi o censurāmū, pentru că amū făcutū în ea prea multe concesiiunī prejudecăților romane, ce ni au fostū date ca veritate și pe care însă nu luaserāmū îngrijirea de a le examina în fondū.

*) Aci părintele W. Guettée vorbește despre opera sa: „Histoire de l'Église de France, composée sur les documents originaux et authentiques, par M. l'abbé Guettée.”

Dacă vre odată Provedința ni ar procura mijloculū de a face să se retipărăscă *Istoria Bisericeī Franciei*, noi amū privi ca o datorie de conștiință de a o corege. Amū fi făcutū acēsta după cererea Romei, dacă Roma, ar fi *bine-voitū* să ne convingă de erōre. O vomū face o după cererea conștiinței noastre, care astăzi este mai luminată.

Nici unū omū nu este infalibilū; pentru acēsta dar cu cătū neștine se desonorēzā schimbândū opiniunea, fără a sci pentru ce, seū prefăcēndu-se de a o schimba pentru motive interesante, cu atāta se onorēzā recunoscēndū erorile ce scie, că au fostū comisū și retractāndule.

Noi suntem decī fōrte dispuși la o mare toleranță cătră catolicii romani, cari credū în originea divinā a prerogativelorū papale; căci noi șcim că acēst prejudițiu e datū tuturorū cu cele dintăiu elemente ale instrucțiunei religioșe, și cu totulū în Biserica romanā, tinde alū fortifica în suflete. Însă cu căt acestū prejudițiu e înrădăcinatū în Biserica Romanā și în generalū, în totū Occidentulū, cu atāta trebuie alū combata cu energie.

De mai mulți ani noi ilū urmărim cu perseveranță, și mulțemitā lui Dumnezeu lucrările noastre n'au fost fără utilitate. Noi sperāmū, că noulū uvrajū ce publicām, va aduce de asemenea fructele sale, și că va veni în ajutoriū acelorū omeni religioși, a cărorā numărū crește pe fie-care zi; cari în prezența abuzurilorū, a exceselorū de totū felulū, comise de cătră papalitate nu potū mai multū conserva în privința sa vechile lorū ilusiiunī. Deprinși a vedea în ea centrulū divinū alū Bisericeī, ei nu-lū potū întâlni mai multū în acea vatră de inovațiunī, de usurpățiunī, sacrilege, și de *infractiunī* care este Biserica lui Isus Christos?

Nu e nevoie, de căt de a lua papalității aureolā, pe care ea au usurpat-o, pentru că îndată Biserica *catholicā* să se arate în majestōsa sa perpetuitate, în *universalitatea* sa. Papalitatea a circonscris-o până la punctulū de a-i pretinde ca se o resume în ea însăși. Să-i smulgemū aceea aureolā, și societatea creștinā se va arēta, mergēndū cu unū pașū continuū printre secole; conservāndū intactū depositulū revelațiunei; protestāndū contra tuturorū erorilorū, ce ar emana dela Roma sau de aiurea, ne-avēndū de regulā, de cătră *regula catholicā*, a căria basă este cuvēntulū lui Ddeū, a căria organe sunt consiliile și Părinții. În acēsta societate sântā nu sunt nici Greci nici Barbari, nu sunt de căt *Creștini* cari potū dice cu sântulū Pacian: „*Creștinū* este numele meu; *catholicū* este pronumele meu,” pentru că ei credū *fără excepțiune, în totalitate* (katholon), doctrina învățată de învățatoriulū, și conservată intactā de Biserica tuturorū timpurilorū, tuturorū locuitorilorū. Acēsta mare *șveritate* este luminatū exprimatā prin aceste cuvinte atāt de cunoscute a lui Vincent de Lerins:

„Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus.”

Papa voescē în interesulū seū a circonscrie Biserica în acea, cari recunoscū suveranitatea sa, pentru ai absorbi pre urmă și pentru a dice: *Biserica sum eū*. Să rupemū Zagazurile ce elū a înalțatū și îndată vom vedea Biserica în tōtā frumșeța sa, bucurāndu-se în libertate, fără a fi împedecată prin demarcațiunī teritoriale; avēndū de membrii pe tōte Bisericele particulare, legate între ele prin aceleși credință, comunicāndū între ele prin păstori egalmente apostolice, indentificate în Isus Christos, marele pon-

tifice, singurul șef al Bisericii, și sântul ducă, care o direge.

Cine a rupt această admirabilă unitate ale primilor secole creștine?

Papa!

El a usurpat locul lui Isus Christos, și aș dăș tuturor Bisericilor: „Cu mine și prin mine voi veți fi unite; ministerul păstorilor va veni dela mine. Eu sum păstorul suprem. Am dreptul de a guverna totul. — Eu sum judecătorul suprem, pot judeca totul fără a fi judecat de nimenea; eu sum ecoul cerului, interpretul infalibil al Dău.”

Ore pentru că papalitatea aș profitat de împrejurări esteriore, spre aș întinde dominațiunea sa usurpată asupra ore-cărui număr de Biserică particulare, fi-va pentru această distrusă armonia Bisericii *Catholice*? Nu, de sigur. În loc de a pune în afară de această armonie pre Bisericile, care aș resistat la usurpațiunile sale, ea este care s'aș pus în afară. Nu numai că aș rupt cu Bisericile adevărată catholice, dar ea aș sfărmat tradițiunile proprii sale Bisericii; ea le-aș spintecat în două părți distinse, ca pe însuși episcopatul roman. Tradițiunile romane a celor d'întei opt secole numai sunt aceleși a secolelor posteriore. Papalitatea aș perdut decă adevărată sa perpetuitate în punctele, în care ea a inovat.

Decă, un membru al Bisericii romane, care se urcă la doctrina primitivă a acestei Bisericii, care lapadă inovațiunile papalității, reintră îndată în armonia *catholică*, aparține adevăratei Bisericii alui Isus Christos, acelei Bisericii, care s'aș menținut cu dublu seă caracter, de perpetuitate și de universalitate.

Depart de decă de noi aceste deplorable acușățiuni de schismă, aruncate unor venerabile Biserici, care aș conservat doctrina revelată în puritatea sa primitivă, care aș conservat ministerul apostolic! Papalitatea le numesce schismatice, pentru că ele aș refusat, de a recunșce usurpațiunile sale. Este timp de a fini cu o astfel de neînțelegere.

Noi o se probăm decă, că papalitatea ea însuși este culpabilă de schismă; că după ce aș provocat desbinarea, ea aș perpetuat și a întărit prin inovațiunile sale, în fine, că ea a făcut o se trecă la starea de *Schismă*.

Acăta probat, vom fi în drept, de a conchide că acei, ce sunt considerați de papalitate ca schismatici, din cauza opunerei lor la autoritatea sa, acestia sunt adevărații catholici și că ea este, care s'aș despărțit de Biserică, voind a separa pe ceilalți de dănsa.

Sunt catholici în occident, cari voesc a privi papalitatea, ca dezvoltarea legitimă a ideei creștine, ca creștinismul ajuns la complectă sa dezvoltare. Adevărul este că ea este *negățiunea* ideei Evangelice, și ideei creștine. Decă negățiunea unei idei pôte fi ea considerată ca dezvoltarea?

Pôte că se va mira cineva vedându-ne abordând un astfel de subiect cu această francheț. Vom responde că în epoca, în care viețuim trebuie a vorbi limpede, fără precauțare. Noi nu înțelegem managementele în privința erorii. Îndulgent, charitabil pentru omenii ce se înșelă, noi credem a fi ascultători unui adevărat sentemânt de charitate, urmărind cu înverșunare eroarea, carea înșelă pre omeni: „A spune adevărul, după cum scrie patriarhul

Photie lui Papa Nicolae, este cel mai mare act de charitate.”

Acestea le scrisese autorul la 1863. Prefacerile prin cari aș trecut de atunci Papalitatea, perderea puterei temporale, proclamarea infalibilității papale; îl determinară a scote a doua edițiunea a operei sale amplificată, înșotind o cu următoarea prefată.

„Întăea edițiune a acestui uvragiu apără în 1863.

De la acea epocă, mari evenimente aș avut loc.

Puterea timpurală a papalității a căreia apropiată cadere noi prețeam, când Napoleon III se declară pe față în favoarea sa, acea putere aș căcut.

Nu o putere străină aș alungat din Roma; Italia însuși este care nu-i mai lasă loc.

Acăta va se șică, că ea nu se va mai scula nici odată.

Puterea spirituală a papalității e compromisă prin propriile sale exagerațiuni.

Conciliul din Vatican aș semnat hotărârea sa de morțe. Decretul asupra infalibilității pontificale aș depărtat din biserică romana tot ce ea posedă onest și inteligent.

Nu rămâne mai mult papalității, de cât o ceterie de fanatici fără credință, și o glotă ignorentă, care va fi dispusă a crede tot ce se va voi, până în ziua când, pentru pretextul cel mai frivol, ea va arunca departe, nu numai papalitatea, ci tôte dogmele creștine.

Se întâlnesc cu adevărată ică côle câți-va omeni ce se șic serioș religioși, și cari nu abandonă papalitatea; ei se măgulesc de un viitor mai bun, voesc a crede o regenerațiune sub influința unui papă mai inteligent.

Ei se înșelă.

Papalitatea aș urmat calea sa, ea aș ajuns scopul ce urmărea de secole. Ea va peri mai curând decă a se reintorce îndărapt.

Ea aș voit a posedă o autoritate universală: Occidentul aș recunoscut o.

Ea aș voit o autoritate fără rezerve și divină; Biserică galicană, ea însuși s'aș supus la acăta.

Ea aș voit a umili episcopatul și a face din fie-care episcop un umilită servitor, și aș reușit la acăta.

Ea aș voit a centralisa într'ênsa Biserică întregă; succesul seă a întrecut speranțele sale.

Aș voit a-și atribui dreptul de a face dogme; ea aș făcut dogme; și tôte episcopii seș le-aș propăgat ca dogme divine.

Ea aș voit a fi infalibilă; episcopii seș aș proclamat o infalibilă.

Ea aș voit a-și atribui o putere absolută asupra tuturor Staturilor și guvernamentelor lor; tôte episcopii o secundă în proiectele sale.

Prin o drăptă judecată alui Dău, cu cât papalitatea exageră pretensiunile sale, ea micșoră puterea sa reală.

Așăci când aș ajuns la culmea acestor pretensiuni, ea numai este nimica pentru timpurală; ea nu este mai nimica pentru spirituală.

Măna lui Dău a lovit idolul. Ea va cădea; însă înainte de a dispărea, cât rău nu va fi făcut!

Ea va fi întinat credința și morala; va fi distrus în occident constituțiunea divină a Bisericii înșosită cultul până la cea mai ridică superstiție, desbinat Bisericile, și va fi redicat cele mai teribile tempeste în eritagiul Domnului!

Din fericire, Dzeu în misericordia sa a voit să orientul creștin să nu fie supus papalității. Din ziua în care episcopul de Roma pretinse a fi episcopul universal, Orientul refuză de a recunoște pretinsa sa autoritate. Papa resculă occidentul într-o războiă contra lui, sub pretextul de a merge să cucerească mormântul lui Isus Christos, și într-o zi, Inocențiu III, numind episcopi falși, pentru toate scaunurile din Orient, putu crede că puterea sa era se devină în adevărul universală.

Însă Dzeu veghea asupra Bisericii Sale. Elu o izbăvira de Papa care ar fi întinat credința sa, și-i trimisă persecuțiunile pentru a o curăți de propriile sale greșeli.

Astăzi ea viețuesce, cu aceeași viață ca în secolul al IX-lea, în momentul când papalitatea totia a i se impune; cu aceeași viață ca în timpul secolu d'înteu optu secole, adeca cu viața ce i-au dat'o apostolii.

Va fi interesantu astăzi, în prezența acestei papalități ce cade, și acestei Biserici de Orientu ce a răstă la decadința ei, de a aprofunda chestiunea agitată de dece secole între una și altă.

Uvrajul nostru deci n'au perdatu nimic din actualitatea sa.

Osebitu de acēsta, caracterul seū este principalminte istoric; și istoria nuimbetrănesce, și pōrtă tot-denna cu sine cele mai folositoare învătăuri.

Congresul corpului didactic.

Societatea corpului didactic în România s'a organizat în următorii termini cătră toți membrii învătămentului din România:

Domnule și colegu!

Cunōșteți ce dificultăți de tot felul a întemplat și întempină la noi fundarea instituțiilor cu caracteru moral și instructiv. Societatea corpului didactic, înființată în Bucuresci și recunoscută de stat în Ianu 1879 a avut să lupte cu toate pedicele, tocmai din cauza scopului ce și-a propus: luminarea copiilor de familie, a corporilor statului, a tuturor Românilor despre capitala importantă a învătămentului; strēngerea relațiilor între toți învătătorii de ori-ce grad și gruparea lor, pe baza principului solidarității, într'un corp inteligent; apărarea drepturilor și stimularea activității corpului didactic; stăruinta d'a se îmbunătăți organizarea, personalul și materialul indispensabilu unei instrucțiuni solide etc. Pentru realizarea acestor dorințe e necesar concursul tuturor.

De aceea ne-am adresat și d-vōstre, cu vr'o trei ani în urmă, rugându-vē a forma în localitatea unde vē aflați, o societate didactică avēnd relațiuni cu cea din Bucuresci. Câte-va centruri au înțeles și au practicat îndemnul nostru. Nu ne îndoim că peste puțin esemplu va fi imitat pretutinden.

Între acestea, noi ne-am silit a continua opera începută. Pe cât ne-a fost prin putință, am susținut prin toate mijlocele încurajarea și îndreptățirea corpului didactic cu ocaziunea debaterii și votării legii asupra gradațiunii onorariilor. Asemenea am început ținerea de conferințe publice, menite să răspândescă lumina asupra chestiunilor didactice și științifice. Localul societății, în care se găsesc publicațiuni instructive, e menit a servi ca centru de

întâlnire pentru toți membrii învătămentului. În ultimul an, am crezut că ne vom afirma și mai mult, luând inițiativă convocării unui congres al întregului corp didactic din țēră.

În adevăr, esperința dobândită cu actuala lege și actuala organizare e un capital însemnat, pe baza căruia putem cere îmbunătățirile reclamate de progresul timpului. Apoi în acest interval, corpul didactic s'a sporit în număr și s'a consolidat cu elemente de care nu dispunea acum 20 de ani. În fine din reformele învătăurii și instituțiilor create, au rezultat necesități cu totul necunoscute acum două decenii. Nu se pōte dar întârzi discutiunea și rezolvarea chestiunilor care se impun tuturor omenilor luminați și în special celor însărcinați cu educarea și instruirea tinerimii române.

Dacă corpul didactic ar fi fost pus în poziție să studieze și, întrunindu-se, să dezbate chestiunile de competență și nevoile învătămentului, de sicur că opiniunea publică ar fi ați mai luminată, că organizarea acestei ramuri n'ar fi rămas în stare și cu lacunarea de astăzi. Proiectele prezentate purilor legiuitori, în diferite epoce, de către foștii ministri Chr. Tell, T. Maiorescu, B. Conta, V. B. Urechia, cu intențiunea de a înlocui legea dela 1864, n'ar fi întâlnit obiecțiuni și critice atât de fondate, dacă ar fi fost rezultatul maturei cugetări, debaterilor și prețioșei esperințe a celor însărcinați cu predarea învătămentului, cu aplicarea legii și regulamentelor școlare, singuri mai în poziție de cât ori-cine se cunōscă relele ce ar reclama un neîntârziat remediu.

Negreșit că dificultatea comunicațiilor, inegalitatea oportunității, lipsa de inițiativă, și ova prejudice care au început să dispară se opuneau la constituirea corpului didactic.

Acum însă, când pedicele s'a împuținat, când chiar situațiunea elementului român reclame silițe îndoit și întreit mai eficace de cât în trecut, trebuie să considerăm ca datorie din partea fiecărui membru al învătămentului să lucreze pentru înaintarea culturale naționale.

Iată de ce am luat inițiativă convocării unui congres al corpului didactic, pentru care vē cerem tributulu esperinței cugetării, și activității d-vōstre.

Acēsta primă întrunire — pe care am dori să o vedem mare și fertilă în rezultate — se va ține în Bucuresci, a două zi de Dumineca Florilor (de la 2 până la 4 Aprile 1884). Potu și suat rugați a participa la dēnsa institutorii rurali și urbani, profesorii învătămentului special profesional, privat, secundar și superior din țēră, fie personal, fie prin delegațiune. Și, fiind că congresul are în vedere numai binele națiunii; fiind că partide, guvern, asociațiuni și particulari sunt și trebuie să fie de o poțrivă animați a contribui la asemenea întreprinderi d'o utilitate necontestabilă, nu ne îndoim că inițiativa noastră și intervenirea de a vi-se înlesni transportulu până la Bucuresci și înapoi vor întâlni o primire favorabilă.

După debaterile urmate în ședințele consiliului și ale adunării societății, iată punctele cu care va avea să se ocupe congresul:

a) *Cestiuni de organizare:*

1. — deosebirea dintre direcțiunea ce avea învătămentulu român în anii 1817—1858 și direcți-

unea ce are astăzi: cauzele care au produs-o și mijlocele de îndreptare.

2. — În ce condițiuni s'ar putea înființa o Eforia, însărcinată cu reorganizarea și administrațiunea școlilor.

3. — Consiliul permanent și consiliul general al instrucțiunii publice, astfel cum sunt întocmite prin legea din 1864, adus-au serviciile reale învățământului? Dacă sunt utile, ce ameliorări li-se pot aduce? Dacă nu, cum și cu ce trebuiesc înlocuite?

4. — În vederea necesității de a se desvolta cât mai mult școlile reale și profesionale, să se studieze cum și cine să aleagă pe tinerii care să continue studiile clasice (în cursul superior al liceului spre alimentarea facultăților) de tinerii cari trebuiesc trimiși școlilor profesionale și speciale.

b) Cestiuni didactice:

5. — Care ramură de învățământ (dintre cele primar, secundar, profesional și superior) a rămas mai negleasă în privința cărților didactice? Ce manuale sunt mai urgent reclamate de fiecare și cum se pot elabora?

6. — Lucrările scrise și exercițiile practice merită sau nu să se dea o mai mare importanță decât cum nu li se dă azi? În ce proporțiune și după ce metodă trebuiesc introduse.

c) Cestiuni pedagogice:

7. — Actuala sistemă, după care sunt organizate internatele statului, este sau nu folositoare, din punctul de vedere pedagogic și igienic, al învățământului gratuit și obligatoriu?

8. — Din cauza căreia disciplină școlară este cea mai puțin de folos și prin ce remedii se poate preveni reușita?

9. — Ce pedepse sunt aplicabile în școlile conform cu starea actuală de cultură și cu scopul învățământului?

10. — Este sau nu cea mai nimerită, pentru copii, măsura ca la 7 ani să începă învățământul primar, la 11 pe cel secundar, la 15 clasele superioare de liceu, la 19 cursurile facultăților?

d) Cestiuni igienice:

11. — Efectul localităților improprii și neigienice asupra sănătății și caracterului tinerilor generațiunii. Măsurile de prevenirea reușite.

Ve rogăm dar să alegeți din această serie punctele care vă convin să le meditați în liniște și cu maturitate, iar rezultatul experienței, studinului și convingerilor d-voastră să-i trimiteți în scris, sub forma de memoriu, la adresa consiliului¹⁾, cel mult până la finele lui Februarie 1884. În congres să vor discuta cestiunile asupra cărora va exista un număr îndestulitor de memorie, conținând aprecieri, opinii și sisteme serioase. Celelalte puncte, împreună cu altele noi, vor forma obiectul sesiunilor ulterioare, despre carea întrunirea din Aprilie 1884 va decide în ce orășu să se țină și în ce anume epocă.

Dacă întreprinderea va dobândi, precum sunt în drept să spera, căldurosul sprijin al bărbatilor luminați și cu iubire de țară, consiliul își va

face o datorie să publice, într'un volum, memoriile scrise și debaterile urmate asupra fiecărei cestiuni, împreună cu numele membrilor și ale celor care vor binevoi să ne susțină și să ne încurajeze prin orice mijloc.

Până ve vomă trimite regulamentul nou înființării a congresului corpului didactic, vă rugăm personal pe d-voastră, pe colegii cu care profesăm și pe toți câți se interesează de însemnata ramură a învățământului, să binevoiți a contribui după puteri la realizarea inițiativei ce am luat. Când noi, membrii corpului didactic, ne vom uni spre a face apelul la omenii instruiți și patrioți: când vom vedea că neamul înțeles misiunea că vom avea de votat cu desinteresare carierii ce ne-am ales, de sicur că societatea română va ține comptu de binele ce va decurge pentru dânsa din bunavoința și ostenele noastre.

Profităm și de această ocaziune, domnule și colegu, spre a vă renoi expresiunea simțimentelor noastre de deosebită considerațiune.

D i v e r s e .

* Delegațiunile sinodelor eparchiale din Arad și Caransebeșu pentru împărțirea fondurilor comune s'au întrunit ieri la Arad în delegațiune comună. Totu ieri s'a întrunit și epitropia provizorie a fondurilor comune spre a-și termina socoțile și activitatea sa și a face predarea fondurilor în administrațiunea dieceselor proprietare.

Unirea Națiunilor Latine. De câtă vreme apare în Paris un diar, *l'Etendard*, organ al națiunilor latine. Comitetul de patronaj este compus din domni E. Castelar, J. David, Lockroy, Mézières, Guillot, C. Bonfanti, Sarlat, E. Tenot, Ed. Texier, și generalul Türr. Acest comitet s'a adresat la mai multe persoane însemnate în politică și literatură pentru a le cere părerea asupra inițiativei luate de elu. Între alții, redactorul șef al *Stindardului*, s'a adresat și eminentului istoric francez Henri Martin. Acesta, ca răspuns trimise următoarea scrisoare: *Domnule. Mă întrebați ce cred eu asupra ideii care a inspirat fondarea diarului d-voastră „unirea naționalităților latine.” Eu am fost totdeauna convins că interesele generale ale acestor națiuni sunt legate unele de altele, precum tendințele lor morale și intelectuale îi apropie esențialu; orice politică care divide și asociază pe una din ele contra celorlalte cu o putere sau cu un grup de o altă origine este, în ochii mei, o politică greșită și periculoasă. Ele pot, cum se întâmplă între puterile vecine, să aibă rivalități asupra cutărui punct; ar fi însă o nebunie de a împinge aceste rivalități până la ruptură și la războiu. Una din ele, Spania, pe care totul o face a trăi în cea mai bună înțelegere cu Franța și care, într'o ocaziune grea, manifestă o bunăvoință și o înțelepciune pe care Franța n'o va uita, Spania, dicu, până la un punct ore-care, este scutită de luptele europene prin pozițiunea sa escentrică. Franța și Italia, din contra, sunt neîncetată espuse, și pericolul lor este de aceeași natură și provine din aceeași cauză; din vechime lucrul nu s'a schimbat. Ori cât de importante ar fi interesele maritime ce le pot divide*

¹⁾ D-ului Dem. Ananescu, vice-presedintele societății corpului didactic, directoru al liceului Sf. Sava.

interesul continental rămâne cel dintâiu, interesul absolut, căci aci e vorba de independința, dacă de esistența lor. Sunt deci partisan a tot ce propie națiunile latine sau gallo-romane; puțin imită cuvântul, cuprindându între ele și pe depărta ante-gardă din România. Voi adauge că națiunile latine, după părerea mea, să se arate simpatice progreselor. Greciei și dezvoltării popoarelor slave. Totu ce se petrece în Europa orientală are patru noi o însemnătate asupra căreia nu mai e dubiitate a insista. Bine-voiți a primi etc." Când puștin aceste șire, Henri Martin nu se mai află între cei vii. Acest mare barbat, pe care Franța pierdu acum câte-va zile și alu căru doliu ar trebui să-lu pörte și Românii, este una din stelele celeste pleiade care a ilustrat literile franceze și, îmbrățișat causa noastră, pe când nimeni în strălucitate nu simpatise cu noi, Michelet, Edgar Quinet, Martin, Philaréte Chasles, Elias Regnault sunt unele scumpe Românilor. Renumele și pana lor au tribuit în mare parte la realizarea dorințelor noastre ca națiune. A-i cunoșce de aproape este o dăruie sfântă și o plăcere tot de o dată pentru fiecare omănu. Rare ori condeiul biografului pöte întâlni oște așa de curate, ființe așa de simpatice. Dar să am să vorbescă pana unui scriitor franceșu eminent, care cunoscându de aproape pe admirabilul autor ală *Istoriei Franciei* este un izvor prețiosu informațiuni în această privință.

* **Mașinele vorbitoare.** — Revista tehnică franceză *Geniu Civil*, amintesc încercările făcute în toate țele de cătră mecanici pentru a imita vocea omănu seău aceea a animalelor. Ori cat de delicat și de mecanismul vocal este cunoscut, elu a fost imitat, și nimic nu dovedesc că n'ar fi cu putință să fie realizat de cătră nisce mecanici iscuși înzestrați cu toate mijlocele științei moderne. Încercările de acest gen, datăz din cea mai adâncă vechitate. Capul lui Orfeu, în templu de la Lesbos, spunea oracule; Gilbert, care deveni papa Silvestru II și după densus Robert Grossete, episcopu Lincoln, construis capete vorbitoare cu fața de omănu. Albert cel mare, ne spune istoria, era servitor de unu automat de aramă cu capul vorbitoare de terra-cotă; Thomas d'Aquin făcu greșela de a face bucați, într'unu acces de indignitate, acest cap de operă care i se păru drăcescu. Încercări Bacon și Bungy, mai puțin scrupuloși în materie de magie de cât Thomas d'Aquin, conștate, ne spune Brewster în scrisorile sale înalte „Letters on natural magic” și Drader în „Intellectual Development of Europe,” unu cap de omănu care pronunța la comanda lor, cuvintele: *tempus est, tempus erat, tempus fuit*. Nu mai e nevoie adauge că în aserțiunile pe cari i-am citat, minimele se amestecă în totdeauna cu pozitivul într'o oportuniune grea de determinat; ventriochia mai puțin se mă a putut se jöce unu mare rol în rezultatele relatate. De a ceea trebuie se avem și öre de bănueli. Decă trecem la timpurile moderne și vine la vöcul XVIII. găsim în public unu gust de via pentru automați, care amintesc evul meșter; dar aci faptele sunt mai lesne de constatate: În anul 1811, faimosă rața a lui Vaucanson escita unu adecat entusiasm prin modul, ei d'a reproduce strictețu animalului.

Droz presintă regelui Spaniei o öie care sbiară, și țâne care lătra când atinge un paner cu fructe pus

supt pața sa și în fine un negru care spunea ceasurile în limba franceză. Mailladert isbuti se construiască o pasere care cântă și a cărei voce artificială posedă un öre-care număr de note; el isbuti să facă acösta, utilizând vibrațiunile produse de-o puternică însuflare de aer într'un tub cu piston. În 1788 Academia de științe din Petersburg puse la concurs cestiunea imitațiunii mecanice a vocii umane. Fisicianul Kratzenstein răspuse la apel publicând numeroște cercetări. El dobândise cele cinci vocale într'un tub. Rempelen simplifică dispozitivul precesorulu Isău și consönele P. și Z, apoi și N și M. Un alt fisic, Wils, isbiți se produce toate vocalele și consönele, fie în ordinea lor naturală, fie inverse. De atunci nici un inventator n'a isbutit se reproducă în total sau în parte vocea umană. Cât despre fonograf, el nu fi pöte fi clasat printre instrumentele automate, fiind-că acțiunea sa se mărginesce a înregistra și a restitui vocea umană. (Romanul)

* **Mulțămită publică.** Nu putem trece cu vederea, ca se nu exprimăm manifestarea stimei și iubirei noastre, față de aceia marinimoși, cari au contribuit în oferte benevole, pentru renovarea biserice și școlii noastre gr. or. din comuna Chiș-Orosin. Căci noi abea suntem la vre-o 230 credincioși gr. resăriteni, și fiind edificele noastre aproape de ruinare, iar biserica n'a avut mijloce de ajuns pentru renovare; astfel prin mijlocirea Dlui parochu alu nostru Ioan Miocu, carele a binevoitu a-se îngriji pentru renovarea amintitelor edifice, a făcutu o petițiune la Escelența Sa Dna Baronesa Ifigenia de Sina mare proprietară în comuna noastră, de unde ne-a și venit unu rând de ornamente, pentru servițiu divin. Apöi s'a mai colectat prin Dl parochu alu nostru, ban dela următorii mariimoși: Dl Claritonu Ioanovicu, secret. dom. 5 fl. Dl Ioan Sabo, insp. dom. 3 fl. Dl Antoniu Aberle, casnar 3 fl. Dl Adelf Eibesitz, arend. 2 fl. Dl Iosif Ambrusu, parochu gr. cat. 1 fl. Dl L. Gestessy, not. com. 1 fl. Dl I. Reiter, neg. 1 fl. Dl Dr. Baron Carol de Billot de Melanyhof, 5 fl. Economii: Stefan Pescan, Nic. Martin, Iova Pescan câte 1 fl. acösta sumă adaugându-se la puțina sumă ce o avusă biserica, se dusă renovarea în lucrare, și finindu-se în 8 Noemvre st. v. se sfăuți: ornatele, donate de Escel. Sa Dna Baronesa de Sina și edificele renovate, de Rev. D. protop. Vincentiu Șerban, cu țărămoniulu îndătinat, la care fusăm cercetați de mai mult öspeți. Apöi Rev. D. prot. la timpul se, rosti o cuvântare de mulțămire, pentru milostenia ce Escelența sa Dna Baronesa Ifigenie de Sina și pentru milostenia ce a avut și alte confesiuni și credincioși ai noștri. După finea serviciulu divin, Dl parochu al nostru a dat o tractare, la care fură poștiți a participa öspeți și populațiunea deci dară încă odată recunoscință tuturor mariimoșilor. Com. pörochial.

* **Oferte pentru seminarulu inființandu a mai intrat și anume:** dela comuna bisericeșcu Luguceu 40 fl. dela comuna Madrizesti și filia S. Buceva 22 fl. 56 cr. la cari a contribuit: Dl Măsimă Bascareu preot cu 3 fl. Dni Georgiu Lencă și Teodor Flore cu câte 2 fl. Dl Mihai Boncina direc la baie cu 1 fl. Eder Konrad, Catalina Braun Georgiu Coste și Teodor Coste cu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mult credincioși în sume mai mic, dela comuna bisericeșcu Secașu 10 fl. dela comuna Lapusnicu 6 fl. 20 cr. la care a contribuit Biserica cu 2 fl. Georgiu Miloșu parochu 2 fl. Dna Ilca Crops 1 fl. iar ceilalți dela mai mult credincioși în sume

mai mic; dela comuna Șușanovețu 23 fl. 64 cr. la cari a contribuită biserica cu 10 fl. Iosif Cadariu cu 3 fl. Dna Emma Bech 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici; — dela comuna Fadimaciu 2 fl. dela comuna Ictaru 19 fl. la cari a contribuită credincioșii noștri parte cu naturalie cari s'au vendut cu 12 fl. parte cu bani și anume: Constantin Popoviciu 2 fl. Achim Martinu jude și Virgilm Armandia cu 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici. Dlă Demetriu Popoviciu preotă din Otlaca cu 15 fl. dela comuna Mișca 175 fl. 50 cr. la care a contribuită cultulă cu 50 fl. iar fundulă scolară cu 50 fl. Ioană Avramă parochă 25 fl. Dlă Stefană Chiriloviciu not. cu 15 fl. Teodor Coste parochă și Petru Guiu cu câte 10 fl. Frank Lajos, Nicolae Imre, Teodor Ionașu, Flore Begeonă, Nicora Fildan și Onuț Lungu cu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici. — Opidulă Buteniă cu 745 fl. la cari a contribuită biserica cu 200 fl. iar din spesele cultulă 300 fl. Dlă protopresbiteră Constantină Gurbană cu 100 fl. Dlă Mihaiă Sturza cu 50 fl. Dni Teodor Bucatoșu Mihaiă Suciu și Ioană Ilica cu câte 20 fl. Dni Nicolaă Ardelenu esact. Isidor Popescu not. și Georgiă Popoviciu inv. cu câte 10 fl. Dlă I. Georgiă Popa tutor orf. cu 5 fl. dela comuna Cuiedă 500 fl. la cari a contribuită Sta biserica 250 fl. iar din spesele cultulă 250 fl. dela comuna Hodisă 205 fl. la cari a contribuită biserica cu 5 fl. iar din spesele cultulă 200 fl. dela comuna Margine 6 fl. la cari a contribuită Ioană Chișu, Teodor Porumbă, Petru Porumbă, Dimitriă Lazară și Ioană Tamașu cu câte 1 fl. Ioană Boșană și Ioană Niculiciu cu câte 50 cr. Dlă Atanasă Tuduceșu profesor 50 fl. Dlă profesor Teodor Ceantea și socia 30 fl. dela comuna Silindă 32 fl. la cari a contribuită biserica cu 10 fl. Asentie Chirila preotă cu 10 fl. Alesandru Cuiedană cu 5 fl. Ioană Ionașu și Veisz Emanuel câte cu 2 fl. iar ceilalți din naturalie — Dlă protopresbiteră Elia Moga aă administrată 76 fl. la cari a contribuită Zacharia, Mihocă preotă 40 fl. Dna Ecaterina Popa, Teodoră Popoviciu și Vasiliă Pappambă preotii cu câte 5 fl. Timoteiă Toltuă preotă 6 fl. Biserica din Căbeșci cu 10 fl. — Demetriă Selisteană și Sava Dregiciă ambii preotii cu 2 fl. Zacharie Popa cu 1 fl. din Arenegu. 22 fl. la cari a contribuită. Familia Dni Georgiă Carabașu preot 10 fl. Gavriilă Bacișu 2 fl. Victoria Muntén, Gligoră Morariă, Trifu Moratiă, Nicolaă Maghiciă, Ioană Bacișu Ioană Morariă, Nicolaă Marcă și Teodoră Pribacă câte cu 1 fl. Nic. Maghiciă 50 cr. Trifu Bacișu 40 cr. Ioană Morariă preotă în Tărnova cu 5 fl. La sumele deja publicate ea colectă adunate prin clericulă Mihaiă Magda a contribuită următorii din Toraculă-mică 143 fl. 70 cr. la cari a contribuită biserica cu 50 fl. Georgiă Bugariă preot. 20 fl. învățatoriă Traileșcu și Serbă un 20 fl. Pantea Iancu ecom. 10 fl. Medicul com. 2 fl. din naturalie a încursă 40 fl. 40 cr. iar restulă dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Toraculă-mare 114 fl. 60 cr. la cari a contribuită biserica 50 fl. Paulă Tempea vic. protopopescu și Teodoră Tempea parochă câte cu 20 fl. Demetriă Marcoviciă preotă 10 fl. Secoșan Iosifă 5 fl. Rosalia Suciu și Ioană Secoșanu cu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici aă contribuită mai mulți credincioși cu naturalie din cari aă încursă 82 fl. 60 cr. din comuna Sarcia-rom.

38 fl. 80 cr. la cari a contribuită biserica 10 fl. din vinderea naturalieloră a încursă 12 fl. 80 cr. L. Nestoroviciă preotă 10 fl. Paulă Jivoiă inv. 4 fl. Maria Jivoiă și Simeon Jivoiă câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Ecica-română 46 fl. 85 cr. la cari a contribuită Nicolaă Magda preotă 10 fl. Petru Popoviciu iar 10 fl. Moise Magda 5 fl. Nicolaă Ciolacă și Treica Bugariă câte 1 fl. din vinderea naturalieloră aă încursă 18 fl. 30 cr. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Iancăhidă din vinderea naturalieloră aă încursă 5 fl. 30 cr.

Concurs.

În urmarea înaltei ordinaciuni, a venerabilulă Consistoriă din Caransebeșu dto 28 Octb. a. c. Nr. 600 S. se publică de nouă concursă pentru întregirea postulă învățatorescă din *Blojova*, în protopresbiteratulă Jebelulă cottulă Timișulă, cu termină până în 6 Ianuarie 1884. a. v.

Emolumintele sânt 130 fl. v. a. 20 meți de grău 20 meți de cucuruză. 6 cloștori de lemne din care are a se încălă și sala de învățamentă. 4 jugere de pământă; 8 fl. pentru conferință, cortelă liberă cu două chilii și grădină de legumi.

Doritori, cari voescă a ocupa acest post aă a-și trimite recursele loră amesurată stat. org. bis. adresate comitetulă parochială Prea Onoratulă Domnă Alesandru Ioanoviciă protopresbiteră în Jebelă.

Blojova. în 20 Novembre 1883.

Comitetulă parochială.

În conțelegere cu Prea O. D. protopresbiteră tractnală.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasă III din comuna *Govasdia*, protopresbiteratulă Totvaradii se escrie concursă, cu termină de alegere pe Duminică din 18/30 Decembre a. c.

Venitele preotesce e una sesiune pământă estravilană, una grădină parochială, birulă preotescu și stolele îndatinat.

Doritori de a ocupa această parochiă sânt avisati, recursele loră instruate în sensulă statut. org. și adresate comitetulă parochială, ale trimite părintelă protopopă Vasile Beleşu în Totvárad p. u. Soborșin, până inclusive la 15/27 decembre, a. c.

Govasdia, 12/24 Noemyrie, 1883.

Comitetulă parochială.

În conțelegere cu mine: **V. Beleşu** m. p. protopop.

Pe baza decisulă consistorială din 1 Noemyrie a. c. Nr. 2769 se escrie concursă pe parochia vacantă română din *Vinga*, îndestrată cu 1 sessie de pământă, cortelă liberă în casa parochială cu 1/4 jug. intravilan, stolele usuate și ajutoriă sperativă din fondulă pretescu, ca pe parochia de clasă I. până în 8 Ianuarie 1884, când se va ținea și alegerea. Recurenții, cari aă a se presenta până atunci în biserică spre arețarea desterității sale în cant și tipic, se substăna recursele sale adresate comitetulă parochială din *Vinga*, protopresbiterulă tractnală Melețuă Dreghiă din Timișora până în 6 Ianuarie 1884.

Comitetulă parochială.

Cu scirea și invoicea mea; **Melețuă Dreghiă**, m. p. prot.